

Namangan davlat universiteti, 60530200-Geografiya talim yo'nalishi kunduzgi ta'lim shakli 1-bosqich talabalari uchun «Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya» fanidan 2024/2025 o'quv yili bahorgi sevestrda o'tkaziladigan yakuniy nazorat uchun auditoriyada o'tilgan mavzular (ma'ruza, amaliy, seminar va b.). yuzasidan nazorat savolar banki.

TALABGORLAR UCHUN UMUMIY SAVOLLAR

1. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining obyekti va predmeti.
2. Fanning asosiy tamoyillari.
3. Raqamlashgan davrda iqtisodiy va ijtimoiy geografiya.
4. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining obyekti va predmeti nima?
5. Fanning asosiy maqsadi va vazifalari.
6. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni.
7. Fanning zamonaviy muammolari.
8. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining maqsad va vazifasi nima?
9. Fan boshqa qaysi sohalar bilan o'zaro aloqadorlikda rivojlangan?
10. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya hamda geografiyaning boshqa qaysi yo'nalishlari qirrasida yangi "oraliq" fanlar vujudga kelmoqda?
11. Fanning oldida yana qanday istiqbolli vazifalar turibdi?
12. Fanning shakllanish tarixi.
13. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani shakllanishining uch asosiy manbai va predmetiga uch xil yondashuv.
14. Yangi iqtisodiy-ijtimoiy geografik fanlar va geografiya jamiyatlari.
15. Fan shakllanishining uch asosiy manbaini tahlil qiling.
16. Fanning predmetini yoritib berishda qanday yondashuvlardan foydalaniladi?
17. Jahondagi qaysi mamlakatlarda geografiya jamiyatlari mavjud?
18. Quyidagi qaysi geografiya jamiyatidagi tadqiqotlarda Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning o'rni va ahamiyati yuqori?
19. Hudud – geografik tadqiqot obyekti sifatida.
20. Umumgeografik metodlar.
21. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaga xizmat qiluvchi metodlar.
22. Fanlararo integrativ metodlar.
23. Hudud geografik tadqiqot obyekti sifatida qanday ahamiyat kasb etadi?
24. Geografiya fanlari tizimida qaysi umumgeografik metodlardan foydalaniladi?
25. Fanning tadqiqot usullarini qaysi mezonlar asosida foydalanish nuqtai nazaridan yo'nalishlar bo'yicha ajratiladi?
26. Klassik nazariyalar vujudga kelishining tarixiy shart-sharoitlari.
27. Ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirishning ilk ta'limotlari: merkantilizmdan fritredizmga.
28. Qishloq xo'jaligini hududiy tashkil etishning klassik nazariyalari.
29. Sanoatni hududiy tashkil etishning klassik nazariyalari.
30. Servis sohalarini hududiy tashkil etishning klassik nazariyalari.
31. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishning klassik nazariyalarining vujudga kelishiga qanday tarixiy shart-sharoitlar ta'sir ko'rsatgan?
32. Merkantelizm va fritredizm tushunchalariga ta'rif bering.

33. A.Smidt, D.Rikardo, E.Xeksher va B.Olin nazariyalarining o'xshash va farqli jihatlarini izohlang.
34. Buyuk tarixiy daryolar va sivilizatsiyalar nazariyasining mazmun-mohiyati nimalardan iborat?
35. Qishloq xo'jaligini hududiy tashkil etishning qanday klassik ta'limotlari yaratilgan?
36. Sanoatni hududiy tashkil etishga oid qaysi nazariya eng yuqori samaradorlikka ega?
37. "Launxardt uchburchagi" va "Shtandort" nazariyalarining o'xshash va farqli jihatlarini klaster ko'rinishida izohlang.
38. Aholiga xizmat ko'rsatish sohalarini tashkil etishga doir ta'limotlar o'zidan avvalgi nazariyalardan qaysi jihatlariga ko'ra ajralib turadi?
39. Hozirgi kunda ham jahonning qaysi ilg'or mamlakatlarida V.Kristallerning "Markaziy o'rinlar" nazariyasidan foydalangan holda xizmat ko'rsatish tarmoqlari joylashtiriladi?
40. Iqtisodiy geografik o'rin.
41. Hududiy mehnat taqsimoti.
42. Hududiy ishlab chiqarish majmualari.
43. Iqtisodiy rayonlashtirish.
44. Hududiy mehnat taqsimoti nima uchun iqtisodiy geografiyaning fundamental tushunchasi deb ataladi?
45. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning kalit tushunchasi qaysi va u qanday mazmun-mohiyatga ega?
46. Iqtisodiy tamoyillar: qonun va qonuniyatlar haqida tushuncha.
47. Ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etish shakllari.
48. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish shakllari.
49. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishning qanday qonun va qonuniyatlari mavjud, ular qaysi tamoyillarga bo'ysunadi?
50. Ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etish shakllariga nimalar kiradi?
51. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish shakllariga nimalar kiradi?
52. Tabiiy geografik omillar.
53. Iqtisodiy geografik omillar.
54. Ijtimoiy geografik omillar.
55. Ekologik omilning o'rni va ahamiyati.
56. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishga ta'sir etuvchi tabiiy omillar nima sababdan iqtisodiy geografik tahlillarda qo'llaniladi?
57. Ishlab chiqarish jarayonida qaysi iqtisodiy omillar katta rol o'ynaydi?
58. Sanoat yoki boshqa ishlab chiqarish tarmoqlarini hududiy tashkil etishda ekologik omilning roli hozirgi davrda qay darajada ahamiyat kasb etmoqda?
59. Tabiiy sharoit va tabiiy resurslarning iqtisodiyotdagi ahamiyati.
60. Tabiiy resurslarning asosiy turlari va klassifikatsiyasi.
61. Tabiiy resurslarni iqtisodiy baholash.
62. Tabiiy sharoit va resurslarning qanday o'xshash hamda farqli jihatlar mavjud?
63. Tabiiy resurslar bilan ta'minlanganlik darajasi deb nima nazarda tutiladi hamda uning qanday ahamiyati bor?
64. Tabiiy boyliklarni guruhlashtirishda qanday mezonlar inobatga olinadi?
65. Aholining iqtisodiy va ijtimoiy geografik fanlar tizimida o'rganilishi.

66. Aholi tarkibi va demografik ko'rsatkichlar.
67. Demografik siyosat va uning mintaqaviy ko'rinishlari.
68. Mehnat resurslari – ishlab chiqarish kuchlarini tashkil etish asosi sifatida.
69. Aholi tarkibi nima?
70. Demografik ko'rsatkichlar va kategoriyalar jadvalini shakllantiring.
71. Demografik siyosatning qanday mintaqaviy ko'rinishlari mavjud?
72. Ishlab chiqarish kuchlarini tashkil etishda mehnat resurslarining o'rni va ahamiyati qanday?
73. Aholi migratsiyasining shakllanish sabablari va asosiy turlari.
74. Migratsiyaning demografik vaziyatga ta'siri.
75. Zamonaviy migratsiya siyosati va muammolari.
76. Aholi migratsiyasi nima va u qanday omillar asosida amalga oshadi?
77. Migratsiyaning qanday turlari bor?
78. Qit'alar bo'yicha immigratsiya va emigratsiya yadrolari xaritasini ishleng.
79. Shaharlarni iqtisodiy geografik o'rganish masalalari.
80. Shaharlarning genetik va funksional tiplari.
81. Urbanizatsiya jarayoni va uning ko'rinishlari.
82. Geourbanistika qanday yo'nalish? U aholi punktlari geografiyasidan qaysi jihatlariga ko'ra farq qiladi?
83. Shahar aholi punktlari qaysi mezonlar asosida tashkil etiladi?
84. Shaharlarning funksional tiplari qanday aniqlanadi?
85. Aglomeratsiyalarning qanday ko'rinishlari mavjud?
86. Jahonda megalopolislarning hududiy tarkibiga oid xarita ishleng.
87. Qurilish industriyasi va uning tashkiliy shakllari.
88. Binokorlik elementlarini joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar.
89. Qurilishning tarkibiy tuzilishi.
90. Qurilish industriyasi nima sababdan iqtisodiy geografik jihatdan alohida yo'nalish sifatida tadqiq etiladi?
91. Binokorlik elementlarini joylashtirishda qaysi jihatlar ko'proq inobatga olinadi?
92. Sanoat – milliy iqtisodiyotning lokomotiv tarmog'i sifatida
93. Sanoatni joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar.
94. Sanoatning hududiy va tarmoq tarkibi.
95. Sanoat va atrof-muhit muammosi.
96. Nima sababdan sanoat milliy iqtisodiyot lokomotiv tarmog'i deyiladi?
97. Sanoatni tarmoqlarini hududiy joylashtirish qaysi omillar inobatga olinadi?
98. Sanoatning tarmoq tarkibi qanday tuzilishga ega?
99. Qishloq xo'jaligining o'ziga xos xususiyatlari.
100. Tarmoq tarkibidagi inqilobiy o'zgarishlar.
101. Qishloq xo'jaligining tarmoq va hududiy tarkibi.
102. Qishloq xo'jaligi va ekologik muammolar.
103. Transport – milliy iqtisodiyotning mustaqil tarmog'i sifatida.
104. Transport turlarini joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar.
105. Transportning asosiy ko'rsatkichlarini baholash.
106. Transport va atrof-muhit muammosi.
107. Tashqi iqtisodiy aloqalarning nazariy asoslari va geografik jihatlari.
108. Tashqi iqtisodiy aloqalarning turlari.
109. Xalqaro iqtisodiy integratsiya.

110. Servis sohalarini hududiy tashkil etish xususiyatlari.
111. Tarmoq tarkibi va tipologiyasi.
112. Servis sohalarining makon va zamondagi o'ziga xos ko'rinishlari
113. Iqtisodiy geografiya va mintaqaviy iqtisodiyotning o'xshash va farqli jihatlar.
114. Mintaqaviy iqtisodiyot va uning amaliy ahamiyati.
115. Tog'li hududlar – mintaqaviy iqtisodiyotning o'ziga sifatida.
116. Mintaqaviy siyosat va siyosiy geografiyaning o'xshash va farqli jihatlar.
117. Mintaqaviy siyosatning asosiy maqsad va vazifalari.
118. Anklav hududlar – mintaqaviy siyosat nigohida.
119. Iqtisodiy geografiyaning ekologiyalashuvi.
120. Sanoat majmualarining ekologik tavsifi.
121. Qishloq xo'jaligi va transportning ekologik jihatlar.
122. Ekologik o'lchamlashtirish va ruxsat etilgan me'yorlar.
123. O'zbekistonda fanning shakllanishi va rivojlanish bosqichlari.
124. Mamlakatda iqtisodiy-ijtimoiy geografik tadqiqotlarning hududiy tarkibi va asosiy yo'nalishlari.
125. O'zbekistonda shakllangan iqtisodiy va ijtimoiy geografiya ilmiy maktablari.

Namangan davlat universiteti, 60530200-Geografiya talim yo'nalishi kunduzgi ta'lim shakli 1-bosqich talabalari uchun «Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya» fanidan 2024/2025 o'quv yili bahorgi sevestrda o'tkaziladigan yakuniy nazorat uchun auditoriyada o'tilgan mustaqil ta'lim mavzular yuzasidan nazorat savolar banki.

1. Jahon urbanizatsiyasining zamonaviy tendentsiyalari.
2. Buyuk geografik kashfiyotlar va geografiya.
3. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining fanning asosiy tamoyillari.
4. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning XX asrda rivojlanishi xususiyatlari.
5. Iqtisodiy geografiya va mintaqaviy iqtisodiyot, mintaqaviy siyosat va geosiyosat.
6. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining tushuncha va qonuniyatlari, ilmiy tadqiqotlardagi ba'zi kamchiliklar.
7. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining zamonaviy yo'nalishlari va muammolari.
8. Iqtisodiy geografik o'rin.
9. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani shakllanishining uch asosiy manbai va predmetiga uch xil yondashuv
10. Hududiy mehnat taqsimoti.
11. Raqamlashgan davrda iqtisodiy va ijtimoiy geografiya.
12. Hududiy ishlab chiqarish majmualari.
13. Qishloq xo'jaligini hududiy tashkil etishning klassik nazariyalari.
14. Abdusami Soliyevning geografiya fani rivojiga qo'shgan hissasi.
15. Iqtisodiy rayonlashtirish.

16. Aholiga xizmat ko'rsatish sohalarini hududiy tashkil etishning klassik nazariyalari
17. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishga ta'sir etuvchi tabiiy va iqtisodiy geografik omillar
18. Tabiiy resurslarni iqtisodiy – geografik o'rganish.
19. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya faining rivojlanishi istiqbollari.
20. Hududiy rejalashtirish va hududiy rivojlanish.
21. Geografik determinizm.
22. Geografiyada possibilizm kontseptsiyasi.
23. Jamiyatni hududiy tashkil etilishi nazariyasi va mintaqaviy rivojlanish.
24. Demografik siyosat va uning mintaqaviy ko'rinishlari.
25. Sanoat – milliy iqtisodiyotning lokomotiv tarmog'i sifatida.
26. Mintaqaviy iqtisodiy integratsiya.
27. Tibbiyot geografiyasi.
28. Regional siyosat: mohiyati va mazmuni. A.Temurning xarbiy siyosati.
29. Buyuk ipak yo'lining iqtisodiy geografik ahamiyati.
30. Global energetika muammosi.
31. Okean resurslaridan foydalanish.
32. Muqobil energiya resurslaridan foydalanish.
33. Qurilish industriyasining tarkibiy tuzilishi va o'ziga xos xususiyatlari.
34. Qishloq xo'jaligi tarkibidagi o'zgarishlar: "Yashil inqilob", agrobiznes, agrosanoat majmuasi
35. Transport turlari joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar, tarmoqlar rivojlanishining tarixiy jihatlari.
36. Tashqi iqtisodiy aloqalarning turlari va o'ziga xos xususiyatlari
37. Markaziy Osiyoning transchegaraviy ekologik muamolari.
38. Harbiy geografiya.
39. Chorvachilik tarmoqlari geografiyasi
40. Dehqonchilik tarmoqlari geografiyasi.
41. Elektr-energetika sanoati.
42. Metallurgiya sanoati
43. Mashinasozlik sanoati. Chuchuk suvdan foydalanish.
44. Tabiiy resurslar bilan ta'minlanganlik darajasi.
45. Suv va yer resurslari omili
46. Brend hududlar
47. limologiya
48. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining shakllanishi va rivojlanishi qanday o'ziga xos xususiyatlarga ega?
49. Gender geografiyasi
50. Ekolik omil
51. Qaysi metodlar faqatgina iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani doirasida qo'llaniladi?
52. Fanlararo integrativ metodlarga qaysi usullar kiradi?

53. Deportatsiya
54. Eletr energiya omili
55. Fanning asosiy tamoyillari
56. Briket
57. Aparteid
58. Kelajakda qaysi sanoat tarmoqlarining yo'qolib ketish ehtimoli mavjud? Istiqbolda yana qanday tarmoqlar vujudga kelishi mumkin?
59. Gastarbayterlar
60. Diversifikatsiya
61. Qora va rangli metallurgiya sanoati
62. Genotsid
63. Investitsiya
64. Billingvizm
65. Kooperatsiya
66. O'zbekistonda 2017-yil yanvar-dekabr holati bo'yicha, tug'ilganlar soni 715 500 kishini, 2018-yil 1-yanvar bo'yicha, aholi soni 32 653 900 kishini tashkil etsa, tug'ilish koeffitsiyenti qanchaga teng bo'ladi?
67. O'zbekistonda 2019-yil jami 4 mln tonna ko'mir qazib olingan. Aniqlangan ko'mir zaxirasi esa 2 mlrd tonnaga teng. Agar qazib chiqarish shu zaylda stabil holatda ketsa, ko'mir qancha yilga yetishini toping.
68. O'zbekistonda 2017-yil yanvar-dekabr holati bo'yicha, tug'ilganlar soni 715 500 kishini, 2018-yil 1-yanvar bo'yicha, aholi soni 32 653 900 kishini tashkil etsa, tug'ilish koeffitsiyenti qanchaga teng bo'ladi?
69. Mehnat taqsimoti
70. Geografiya jamiyatlarining vujudga kelish omillari va hududiy tarkibi qanday o'ziga xosliklarga ega?
71. Qaysi ilg'or xorijiy mamlakatlarda Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani, uning tarmoqlari o'qitiladi?
72. Retsessiya
73. Kombinatsiya
74. Mayatnik migratsiya
75. Aholi migratsiyasi
76. ShHT
77. Tabiiy resurs
78. Getto
79. Rayonlashtirish
80. Hududiy mehnat taqsimoti
81. O'zbekiston va Qozoqiston davlatlarinig tabiiy sharoit va tabiiy resurslar baho berish SWOT – tahlil usuli asosida
82. . «Dunyoning yirik foydali qazilma konlari» jadvalini to'ldiring:

Foydali qazilma konlari nomi	Qanday foydali qazilma koni	Qaysi mamlakatda joylashgan
Kirunavara		
Lotaringiya		
Krivoy Rog		
Tyubegatan		
Belozyosk		
Sokolov-Sarbay		

KMA		
Minas-Jerays		
Saar		
Jeroy-Sardara		

83. Mujassamlashtirish
84. Shtandort
85. Avtarkiya
86. Qaysi omillarni inobatga olmaslik, ishlab chiqarish jarayoniga jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatadi?
87. Qaysi omillar ham tabiiy, ham iqtisodiy ahamiyat kasb eta oladi?
88. Suburbanizatsiya
89. Aholi punktlarining joylashuv modellari
90. Proteksionizm
91. Depopulyatsiya
92. Amerika Qo'shma Shtatlarida, 2018-yil iyul bo'yicha, aholi soni 328.0 mln kishi, vafot etganlar soni esa 2 832 300 kishiga teng bo'lsa, o'lim koeffitsiyentini toping.
93. Iqtisodiy geografiya atamasini birinchi bo'lib kim qo'llagan?
94. Professor A.S.Soliyev fanga qanday ta'rif bergan hamda ushbu ta'rif boshqa olimlarning fikrlaridan nimasi bilan ajralib turadi?
95. Modernizatsiya
96. Rezonans
97. Tarmoqlar geografiyasining takomillashuv davri
98. Zamonaviy sharoitda geografiyaning qaysi tarmoqlariga oid tadqiqotlarni amalga oshirish dolzarb ahamiyatga ega?
99. Divaersifikatsiya
100. Iqtisodiy rayonlashtirish
101. Hududiy sig'im
102. Tyunen xalqalari
103. Majburiy migratsiya
104. Xalqaro iqtisodiy integratsiya
105. Etnografiya
106. Elektr - energiya omili
107. Kombinatsiya
108. Korxona 150 dona maxsulot ishlab chiqarish uchun 40000 so'mlik elektr energiya, 120000 so'mlik xom ashyo, 20000 so'mlik boshqaruv xarajatlari amalga oshirgan bo'lsa ushbu mahsulotning 1 donasi tannarxi qancha bo'ladi
109. Energiya ishlab chiqarish tsikllari
110. Mashinasozlik sanoati
111. Kimyo sanoati
112. Aparteid
113. Tabiiy resurs bilan ta'minlanganlik
114. Sanoat aglomeratsiyasi va sanoat parklarining qanday hududiy o'ziga xosliklari mavjud?
115. Reproduktiv davr

116. O'zbekistonda 2017-yil yanvar-dekabr holati bo'yicha, vafot etganlar soni 161 500 kishi, 2018-yil 1-yanvar bo'yicha esa 32 653 900 kishini tashkil etgan bo'lsa, o'lim koeffitsiyenti qanchani tashkil etadi?
117. Shartli yoqilg'i
118. Turkiston geografiya jamiyati va uning keyingi holati haqida batafsil ma'lumot bering.
119. Keyingi paytda iqtisodiy va ijtimoiy geografiya tarkibida qanday yangi zamonaviy yo'nalishlar ajratilmoqda?
120. Sizningcha, hozirgi kunda Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning yana qanday yangi yo'nalishlarini ajratish mumkin?
121. Sanoat ishlab chiqarishni jadallashtirish orqali ekologiyaga ko'rsatiladigan salbiy ta'sirni kamaytirishning qayday mexanizmlari mavjud?
122. Chorvachilik va uning tarmoqlari
123. O'zbekistonda aniqlangan tabiiy gaz zaxirasi 2 trln m³ ni tashkil qiladi. Agar hozirgidek, yiliga 60 mlrd m³ dan qazib olinsa, tabiiy gaz qancha yilga yetishi mumkin hamda tabiiy resurs bilan ta'minlanganlik qanday bo'ladi?
124. Nima sababdan qit'alar bo'yicha qurilish sohasi bir-biridan farq qiladi?
125. Aholi ko'plab fanlarning tadqiqot obyekti hisoblanadi. Aynan, iqtisodiy va ijtimoiy geografiyada uning qaysi jihatlariga e'tibor qaratiladi?

Fan bo'yicha yakuniy nazorat savollari geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasining 2025-yil 25-fevraldagi 7-sonli yig'ilishida muxokama etilgan va ma'qullangan.

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Fan o'qituvchisi:

T. Sattorov

N. Alimdjanov

Sh. Jumaxanov